

О‘QITUVCHI QANDAY BO‘LISHI LOZIM

Rahmonova Zulfiya Bahromovna
Farg‘ona viloyati yuridik texnikumi
“Umumta’lim fanlari” kafedrası
yuristlar uchun ingliz tili fani o‘qituvchisi
Telefon: +998995111402
Zrahmonova0189@gmail.com

Annotatsiya: ushbu maqolada bugungi globallashuv jarayonida har tomonlama yetuk, ilm-fan, texnika va texnologiya yangiliklari hamda yutuqlaridan hamisha boxabar bo‘ladigan, o‘z mutaxassisligi bo‘yicha chuqur bilimga ega, o‘z ustida muntazam izlanadigan mutaxassislarni, ayniqsa, yosh avlodga ta’lim-tarbiya va bilim beradigan pedagoglarni tayyorlash masalalari dolzarb ahamiyat kasb etayotganligi haqida so‘z yuritilgan.

Kalit so‘zlar: pedagogik mahorat, kommunikativlik layoqati, pedagogik texnika, kreativlik, tashabbuskorlik va tashkilotchilik, bilimdonlik, zukkolik.

Аннотация: в данной статье говорится о том, что в современном глобализационном процессе приобретает актуальное значение подготовка всесторонне зрелых, обладающих глубокими знаниями в своей области, систематически востребованных специалистов, особенно педагогов, дающих образование и знания подрастающему поколению.

Ключевые понятия: педагогическое мастерство, коммуникативные способности, педагогическая техника, креативность, инициативность и организованность, эрудиция, смекалка.

Abstract: this article talks about the urgent importance of training professionals, especially educators who provide education and knowledge to the younger generation, with in-depth knowledge of their specialty, who will always be interested in the innovations and achievements of Science, Technology and technology in every way mature in the process of globalization today.

Key concepts: pedagogical skill, competence of communicativeness, pedagogical technique, creativeness, initiative and organization, erudition, ingenuity.

Keyingi yillarda yer yuzida inson omili, qobiliyati va salohiyatidan innovatsiyalarni, raqamli boshqaruv tizimi va axborot kommunikatsiya vositalarini joriy qilish asosida samarali foydalanish keng tadbiiq etilayotgan bir vaqtda, pedagog kadrlarni tayyorlashdagi muammolar inson kapitali sifatining o‘shigiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Pedagogika ta’lim muassasalari talabalari, nafaqat fuqarolarni bilimli qilib tayyorlash va mamlakat inson kapitalini shakllantirish va ayni chog‘da mavjud

o'qituvchilik qadriyatlarini asrab-avaylash, rivojlantirish va kelgusi avlodga yetkazishda ham muhim jarayon hisoblanadi.

Prezidentimizning “O‘zbekistonda bugundan boshlab, eng hurmatli, eng e‘zozli inson – bu muallim!” yoki “O‘qituvchini hurmat qilmaganni men ham hurmat qilmayman!”, deb ta‘kidlab aytganlari o‘qituvchilik kasbining qanchalik ulug‘ kasb ekanligining yorqin dalilidir.

Mamlakatimizda salohiyatli pedagogik ta‘lim tizimi avvaldan shakllangan bo‘lib, o‘zbek pedagogik ta‘lim tizimining ijobiy xususiyatlaridan biri sifatida O‘zbekiston iqtisodiyoti rivojlanayotgan hamda mehnat bozorining barqaror bo‘lmagan sharoitida pedagogika ta‘lim muassasasi tamomlovchisi o‘z mutaxassisligi bo‘yicha faoliyat yuritmasa ham, shu diplom bilan boshqa sohada o‘z faoliyatini davom ettira olish imkoniyatining mavjudligini aytib o‘tish mumkin.

Dunyoning qator mamlakatlarida, jumladan iqtisodiy taraqqiy etgan mamlakatlarda ham ta‘lim tizimining barcha bosqichlarida yuqori malakali pedagog kadrlar tanqisligi kuzatilmoqda. Respublikamizda ham kadrlar bo‘shlig‘ini to‘ldirish, shu jumladan, umumta‘lim maktablarida pedagog kadrlarga bo‘lgan ehtiyojlarni qondirish obyektiv zarurat.1

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi “Pedagogik ta‘lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi2 PQ-4623-son Qarorida pedagogik ta‘lim sohasini yanada takomillashtirish, zamonaviy bilim va pedagogik texnologiyalarni qo‘llash ko‘nikmalariga ega, mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda munosib hissa qo‘shuvchi yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash uchun professional pedagog kadrlar yetkazib berish, sohaga ilg‘or ta‘lim texnologiyalarini joriy qilish kerakligi asosiy maqsad ekanligi qayd etilgan.

Bugungi kunda esa mamlakatimizda 2020-yil 24-sentabrda qabul qilingan “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonun va unda belgilab berilgan ustuvor yo‘nalishlarni amaliyotda yangicha uslublar asosida qo‘llash Respublika maktabgacha ta‘lim, oliy va o‘rta maxsus ta‘lim hamda oliy ta‘limdan keyingi ta‘lim tizimida faoliyat olib borayotgan o‘qituvchi, tarbiyachi, ishlab chiqarish ustalarining ma‘naviy qiyofasi hamda kasbiy mahoratlariga ham bog‘liqdir.3

Tabiiyki, barcha taraqqiy etgan davlatlarda bo‘lgani kabi bizning mamlakatimizda ham o‘qituvchi (pedagog) kadrlarning ma‘naviy qiyofasi, aqliy salohiyati hamda kasbiy mahoratiga nisbatan jiddiy talablar qo‘yilmoqda.

1 A.Ibragimov. Xorij tajribalari asosida o‘zbekistonda pedagog kadrlar tayyorlashni takomillashtirish masalalari. SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 1 ISSUE 7 UIF-2022: 8.2 | ISSN: 2181-3337 1129-6et.

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi “Pedagogik ta‘lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi2 PQ-4623-son Qarori.

3 Sh. Nuraliyev Pedagog shaxsi va unga qo‘yiladigan talablar. SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 2 | ISSUE 8 | 2021 ISSN: 2181-1601 319-320 bet.

Bugungi kun o'qituvchisi, ya'ni pedagog xodimi zamonaviy o'qituvchi sifatida ilm-fan, texnika va texnologiya yangiliklari hamda yutuqlaridan hamisha boxabar bo'lishi, o'z mutaxassisligi bo'yicha chuqur bilimga ega, o'z ustida muntazam izlanishi, pedagogik va psixologik fanlarning asoslarini puxta bilishi, ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda faoliyat tashkil etishi, ta'lim-tarbiya jarayonida esa eng maqbul shakl, uslub va vositalardan samarali foydalanish imkoniyatiga hamda kreativlik, tashabbuskorlik va tashkilotchilik qobiliyatiga ega bo'lishi, yuksak darajadagi pedagogik mahorat, jumladan, kommunikativlik layoqati, pedagogik texnika, ya'ni nutq, yuz, qo'l-oyoq va gavda harakatlari, mimika kabi jarayon qoidalarini mukammal o'zlashtirib olgan bo'lishi, pedagogik notiqlik madaniyatiga amal qilishi, ya'ni nutqdagi jozibadorlik, aniqlik, to'g'rilik, ravonlik aks etgan bo'lishi, shaxsiy hayotda ma'naviy go'zal, samimiy va albatta atrofdagilarga o'rnak bo'la olishi zarur.

Ma'lumki, pedagog faoliyati doimo shaxs faoliyatini boshqarish bilan bog'liq. Shu bois, pedagog o'z faoliyati maqsadini va unga erishish yo'llarini aniq tasavvur qilishi va bu maqsadga erishish o'quvchilar uchun ham ahamiyatli ekanligini ularga anglata olishi lozim.

Pedagogik jarayonda o'quvchi faoliyatini boshqarish, o'z navbatida, pedagog maqsadi doimo o'quvchi kelajagi tomon yo'naltirilgan bo'lganligi sababli ham murakkabdir va buni his qilgan holda, mohir pedagoglar o'z faoliyatini mantiqan o'quvchilar ehtiyojlariga muvofiq holda tashkillaydilar.

Pedagogik faoliyat maqsadining o'ziga xosligi o'qituvchidan quyidagilarni talab qiladi:

- jamiyatning ijtimoiy vazifalarini to'la anglab, o'z shaxsiga qabul qilishi. Jamiyat maqsadlarini "o'sib" uning pedagogik nuqtai nazariga aylanishi;
- muayyan harakat va [vazifalarga ijodiy yondoshishi](#);
- o'quvchilar qiziqishlarini e'tiborga olish, ularni pedagogik faoliyatning belgilangan maqsadlariga aylantirish.⁴

Darhaqiqat, o'qituvchilik kasbida chuqur bilimdonlik, zukkolik o'z kasb mahoratini muntazam shakllantirib borishga ishtiyoq bo'lmas ekan, u yaxshi ustoz-o'qituvchi bo'la olmaydi.

nuqtai nazardan hozirgi kunda quyidagi burch va mas'uliyatlar o'qituvchilardan talab qilinadi:⁵

- O'qituvchi eng avvalo mas'uliyatni his etuvchi tarbiyachi, tajribali notiq, madaniyat va ma'rifat targ'ibotchisidir.

4 <https://muhoz.org/maruza-2-otm-pedagogika-tarixi-va-pedagogik-mahorat.html?page=89>

5 D.Rahmonova. Zamonaviy o'qituvchi va uning obrazi. ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 9 | 2021 ISSN: 2181-1385. 529-530-bet.

- O'qituvchi tabiatan o'quvchilarni seva olishi, o'z mehrini, his-tuyg'ularini har lahzada o'quvchilar ichki dunyosi bilan bog'lay olishi, ularning ham mehriga, hurmatiga sazovor bo'lishi kerak.

- O'qituvchi jamiyat ijtimoiy hayotida ro'y berayotgan o'zgarishlar, olib borilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar mohiyatini chuqur anglab etishi va ularga xolisona baho berib, bu borada o'quvchilarga to'g'ri, asosli ma'lumotlarni doimiy bera olishi lozim.

- Zamonaviy o'qituvchining ilm-fan, texnika va axborot-kommunikatsion texnologiyalari yangiliklaridan va yutuqlaridan xabardor bo'lib borishi talab etiladi.

- O'qituvchi o'z mutaxassisligi bo'yicha chuqur va puxta bilimga ega bo'lishi, barcha fanlar integratsiyasini o'zlashtirib borishi, bunda o'z ustida tinimsiz ilmiy izlanishlar olib borishi.

Pedagogika yo'nalishida tadqiqot ishlarini olib borgan ko'plab olimlarning fikrlarini o'rganilganda ular tomonidan bildirilgan, o'qituvchilarga qo'yiladigan talablar borasida, albatta, bir xilliklar mavjud va ular bir birini to'ldirib boradi.

Xulosa o'rnida ingliz tili fani o'qituvchisi sifatida aytishim mumkinki, zamonaviy pedagog o'z fanini chuqur bilishi, pedagogik mahoratga ega bo'lishi bilan birgalikda chet tillarini ham bilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. A.Ibragimov. Xorij tajribalari asosida O'zbekistonda pedagog kadrlar tayyorlashni takomillashtirish masalalari. SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 1 ISSUE 7 UIF-2022: 8.2 | ISSN: 2181-3337 1129-6er.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 1 PQ-4623-son Qarori.

3. Sh. Nuraliyev Pedagog shaxsi va unga qo'yiladigan talablar. SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 2 | ISSUE 8 | 2021 ISSN: 2181-1601 319-320 bet.

4. <https://muhaz.org/maruza-2-otm-pedagogika-tarixi-va-pedagogik-mahorat.html?page=89>

5. D.Rahmonova. Zamonaviy o'qituvchi va uning obrazi. ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2 | ISSUE 9 | 2021 ISSN: 2181-1385. 529-530-bet.